

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

7 april 2009

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Bart Caron, Piet De Bruyn, Eloi Glorieux en Dirk De Cock –

betreffende de Vlaamse kwaliteitsjournalistiek

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De kwaliteitsjournalistiek staat al enige tijd zwaar onder druk in Vlaanderen. De economische crisis dreigt op de al zwak bemande krantenredacties een bijzonder nadelige invloed te hebben. Nochtans weet iedereen met een democratische ingesteldheid dat gedegen journalistiek een cruciale waakhondfunctie vervult voor het goed functioneren van iedere samenleving. Het gaat echter slecht met de Vlaamse waakhond. Er is sprake van vervlakking en uniformisering van het nieuws. Er is steeds minder ruimte voor echte onderzoeksjournalistiek, voor buitenlands nieuws, voor duiding en commentaar en voor de controlerende functie die journalisten op de verschillende bestuursniveaus moeten uitoefenen.

Uit internationaal onderzoek blijkt daarenboven dat een groot deel van de nieuwsberichten afkomstig is van persagentschappen en pr-bureaus. Die voor uitgevers goedkope nieuwsstroom wordt nog amper geverifieerd. De media die de berichten brengen, gaan steeds meer op elkaar lijken.

Het ligt voor de hand dat kwaliteit te maken heeft met het aantal journalisten dat de redacties bevolkt. Afgezien van de kwaliteit van de journalisten, is er een groot verschil in aantal tussen Nederland en Vlaanderen. Uit de databank van de Vlaamse Vereniging voor Journalisten blijkt dat er momenteel 740 Vlaamse dagbladjournalisten werkzaam zijn. In Nederland zijn dat er volgens de Nederlandse Vereniging van Journalisten 2063. Bij De Standaard werken nu nog 90 journalisten, bij De Morgen 80. Ter vergelijking: bij kwaliteitskrant NRC Handelsblad en bij De Volkskrant heeft men ruim 200 redacteurs. Hoewel de redacties in Vlaanderen al dun bevolkt zijn, willen de meeste mediahuizen ‘door de crisis’ binnenkort een heleboel banen schrappen. Het is duidelijk dat die volgehouden marktlogica de kwaliteit van de dagbladen uitholt. Dubbel pijnlijk is de vaststelling dat redactieverantwortelijken al te gemakkelijk meestappen in deze benadering van de krant als een zuiver commercieel product.

Uit recent onderzoek van de Arteveldehogeschool bleek dat een derde van de Vlaamse journalisten nu al een grote kans heeft om door de uitoefening van zijn of haar beroep een ‘burn-out’ op te lopen. Daarvan heeft 10% al symptomen die overeenstemmen met een klinische burn-out (tegenover 4% bij de werkende bevolking). Dat cijfer is hoog in vergelijking met andere beroepsgroepen. Het onderzoek kwam er omdat er van de werkvloer bij de Vlaamse redacties al

vele jaren signalen kwamen van stijgende werkdruk, gezondheidsklachten en burn-out. Ook Amerikaans onderzoek wees al op verhoogde burn-outscores bij krantenjournalisten.

Terwijl journalisten op chronische wijze aan stress worden blootgesteld, is het gros van de uitgevers niet bezig met een antistressbeleid. Dat is “een tijdbom onder de redacties”, volgens de onderzoekers, want “problemen met burn-out hebben gevolgen voor de kwaliteit van het journalistieke werk en dus voor de waakhondfunctie van de pers”.

Mark Deuze, hoogleraar journalistiek aan de universiteit van Leiden schreef onlangs dat “een journalistiek zonder journalisten de nagel aan de doodskist van de democratie betekent”.

De media hebben wel degelijk een controlerende kernfunctie die belangrijk is voor onze democratie. Om die reden vragen de ondertekenaars van dit voorstel van resolutie aan de Vlaamse Regering om aan deze problematiek voldoende aandacht te besteden en een beleid uit te werken om onze media opnieuw op het juiste spoor te krijgen.

Het probleem is ook acuut bij de Vlaamse cultuurpers. De cultuurjournalisten zijn schaars geworden. Schijnbaar is er nog veel cultuurberichtgeving, maar wie iets nader kijkt, merkt dat er steeds minder plaats is voor beschouwing en achtergrondjournalistiek. Zeker kritische reflectie krijgt geen plaats meer. Die verandering voltrekt zich traag en sluipend, haast onzichtbaar voor de leek. Het nieuws gaat over de toppers van de cultuurindustrie, van Werchter tot Daens. Al te gemakkelijk wordt de promotietekst van de organisatoren en kunstenaars overgenomen. De verknoping tussen media en evenementen lijkt meer op marketing dan op cultuurjournalistiek. Dan is er natuurlijk weinig of geen plaats meer voor recensies, voor nieuw en minder bekend talent, voor interessante activiteiten buiten de grotere steden (want daar komt toch weinig volk op af), voor achtergrondstukken over het subsidiebeleid in de kunsten, voor bedreigd onroerend en cultureel erfgoed.

Bart CARON

Piet DE BRUYN

Eloi GLORIEUX

Dirk DE COCK

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:

- 1° het feit dat journalistiek een cruciale waakhondfunctie vervult voor het goed democratisch functioneren van een samenleving;
- 2° het feit dat onderzoek uitwijst dat een groot deel van de nieuwsberichten afkomstig is van persagentschappen en pr-bureaus;
- 3° het feit dat het nieuws van persagentschappen nog amper geverifieerd wordt;
- 4° het feit dat er sprake is van vervlakking en uniformisering van het nieuws met almaar meer aandacht voor trivia, hypes, sensatie en vermaak;
- 5° het feit dat er steeds minder ruimte is voor onderzoeksjournalistiek, voor buitenlands nieuws en voor de controlerende functie die de journalist op de verschillende bestuurniveaus moet uitoefenen;
- 6° het feit dat de verschillen tussen de media steeds meer vervlakken en de media steeds meer op elkaar lijken;

– overwegende dat:

- 1° de financiële crisis aangewend wordt om in te grijpen in de werkgelegenheid binnen de mediasector;
- 2° de kwaliteit van de media rechtstreeks afhankelijk is van het aantal journalisten dat de redacties bevolkt;
- 3° de redacties in Vlaanderen veel dunner bevolkt zijn dan in Nederland;
- 4° de werkdruk voor krantenjournalisten nu al bijzonder hoog ligt;
- 5° de daling van de kwaliteit gepaard gaat met een daling van het vertrouwen in de media en in de journalisten;
- 6° er weinig verantwoording en openheid is in de mediasector;

– vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° financiële steun te koppelen aan specifieke kwaliteitsbevorderende maatregelen op de redacties;
- 2° het onderzoek over ‘burn-out’ serieus te nemen, verder onderzoek daarnaar te financieren en samen met de sector te onderzoeken hoe een preventiebeleid kan worden ontwikkeld;
- 3° te investeren in vergelijkend wetenschappelijk onderzoek over de kwaliteit van de nieuwsvoorziening en het journalistieke proces;
- 4° voor de Vlaamse cultuurpers een actieplan uit te werken, zodat er opnieuw ruimte komt voor diepgravende en kritische teksten van vaste en externe medewerkers en freelancers/specialisten;
- 5° de financiële middelen van het Fonds Pascal Decroos te verhogen, en zo extra te investeren in maatregelen die kwaliteitsjournalistiek mee mogelijk maken: uitwisselingen, stageprojecten, bijscholingen enzovoort;
- 6° het gesprek aan te gaan met de federale overheid om te komen tot een sluitend redactiestatuut, en uitgevers te verplichten om de benoeming van de hoofdredactie afhankelijk te maken van een gekwalificeerde meerderheid van de redactie;
- 7° te onderzoeken op welke wijze een ombudsdienst voor de media kan worden opgericht;
- 8° het gesprek aan te gaan met het federale niveau, in overleg met de Franse Gemeenschap, opdat er wetgevende initiatieven komen die de toenemende mediaconcentratie tegen gaan;
- 9° de aandacht voor berichtgeving over het buitenland in het algemeen en over het Europese niveau en de problemen in het Zuiden in het bijzonder, te stimuleren.

Bart CARON

Piet DE BRUYN

Eloi GLORIEUX

Dirk DE COCK